

Transelectrica SA

Companie administrată în sistem dualist

We lead the power

Workshop - Regulamentul 1447/2016

Norma tehnică privind cerințele tehnice pentru racordarea la rețea a sistemelor de înaltă tensiune în curent continuu și a modulelor generatoare din centrală conectate în curent continuu

26 IULIE 2018

UNO-DEN

Cod de rețea – elaborat de ENTSO-E – armonizare cerințe tehnice și mecanisme de piață de energie

Principalul obiectiv: piață internă în cadrul Comunității (Directiva 2009/72/EC și Regulamentul EC Nr 714/2009);

Codurile de conectare

R 631/14.04.2016 - RfG
Cerințe pentru racordarea
instalațiilor de generare

R 1388/17.08.2016 – NC
DCC Cerințe pentru
racordarea consumatorilor

R 1447/26.08.2016 – NC
HVDC
Cerințe pentru racordarea
sistemelor de IT în curent
continuu și a modulelor
generatoare conectate la c.c.

Linii directoare privind operarea sistemelor

OS 1485/02.08.2017
- GL OS
- GL LFC&R

GL ER 2196/24.11.2017
- Ghid pentru situațiile
de urgență și restaurarea
sistemului

Reglementarea pieței de energie

R 1222/ 14.07.2015
CACM – Alocarea capacităților
și gestionarea congestiilor

R 1719/ 26.09.2016
FCA – Alocarea capacităților pe
termen lung

NC EB 2195/23.11.2017
– Echilibrarea sistemelor
electroenergetice
interconectate sincron

Norme tehnice:

- NT - Condiții tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru grupurile generatoare sincrone
- NT privind cerințele tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru modulele de generare
- NT privind cerințele tehnice de racordare la rețelele electrice de interes public pentru locurile/nodurile de consum
- **NT privind cerințe tehnice pentru racordarea la rețea a sistemelor de înaltă tensiune în curent continuu și a modulelor generatoare din centrală conectate în curent continuu de conectare a rețelelor de înaltă tensiune în curent continuu**

Proceduri (Cap. III și VI):

- **Metodologie de verificare/retragere a încadrării unităților generatoare realizate în tehnologie emergentă în/din categoria de instalații de producere a energiei electrice care beneficiază de statutul de tehnologie emergentă – Ordinul ANRE nr. 106/14.11.2017**
- **Notificare, conformitate și testare pentru generatoare;**
- **Notificare pentru consumatori;**
- **Notificare pentru conectările în curent continuu.**

Proceduri interne TSO & DSO

3. Domeniu de aplicare

Scop:

Stabilește cerințele tehnice pentru racordarea la rețea a sistemelor de înaltă tensiune în curent continuu (HVDC) și a modulelor generatoare din centrală conectate în curent continuu.

- sistemelor HVDC care racordează zone sincrone sau zone de reglaj, inclusiv schemele „back-to-back”;
- sistemelor HVDC care racordează modulele generatoare din centrală la o rețea de transport sau la o rețea de distribuție;
- sistemelor HVDC integrate într-o zonă de reglaj și racordate la rețeaua de transport;
- sistemelor HVDC integrate într-o zonă de reglaj și racordate la rețeaua de distribuție.

4. Domenii de cerințe cuprinse în Norma Tehnică

- ❖ **STABILITATEA DE FRECVENȚĂ**
- ❖ **STABILITATEA ÎN FUNCȚIONARE**
- ❖ **STABILITATEA DE TENSIUNE**
- ❖ **OPERARE SISTEM**
- ❖ **RESTAURARE SISTEM**

5. Stabilitatea de frecvență

Stabilitatea la variațiile de frecvență

- Domeniu de frecvență
- Răspunsul limitat la abaterile de frecvență la creșterea frecvenței (**RFA-CR**)
- Răspunsul limitat la abaterile de frecvență la scăderea frecvenței (**RFA-SC**)
- Capacitatea de a suporta viteze de variație a frecvenței

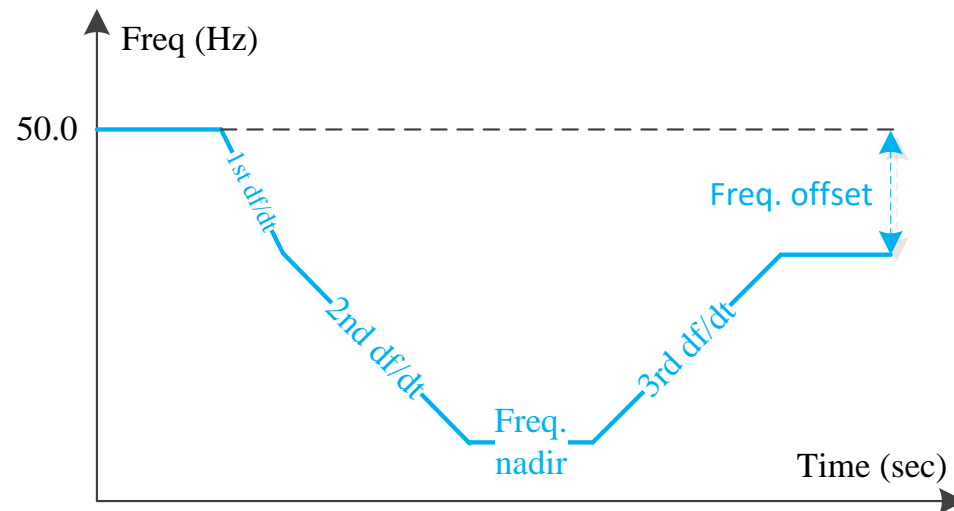
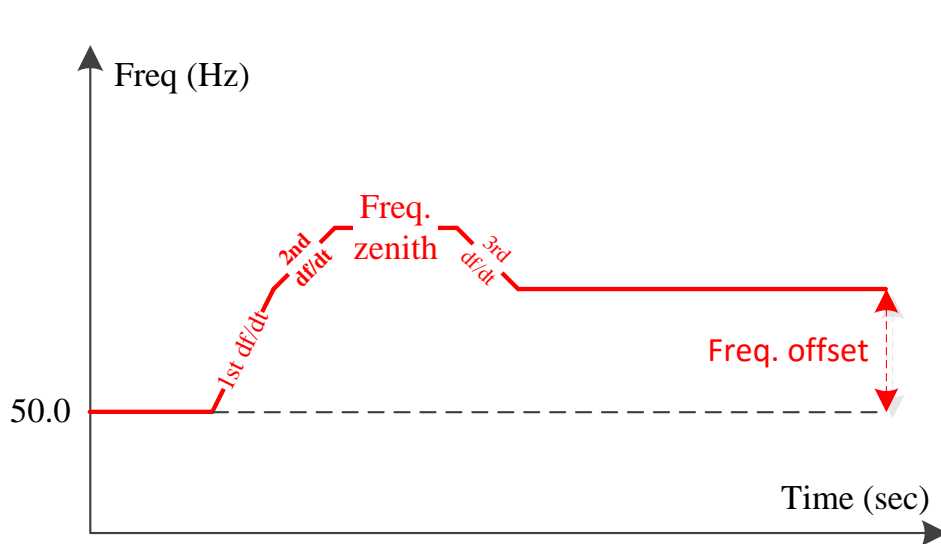
Domeniu de frecvență	Perioadă de funcționare
47,0 Hz - 47,5 Hz	20 de secunde
47,5 Hz – 49,0 Hz	Minim 30 minute
49,0Hz – 51,5 Hz	Nelimitată
51,5 Hz - 52,0 Hz	15 minute

Unități generatoare

Domeniul de frecvențe	Perioada de funcționare
47,5 Hz – 49,0 Hz	30 de minute
49,0 Hz – 51,0 Hz	Nelimitată
51,0 Hz – 51,5 Hz	30 de minute

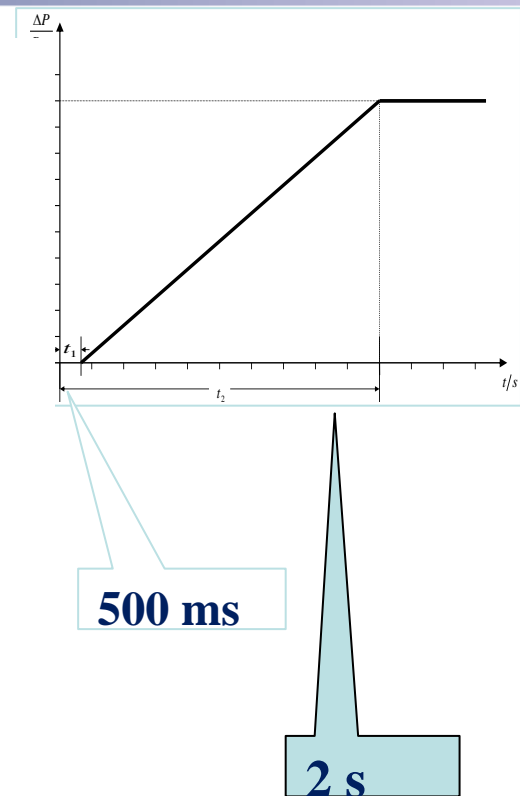
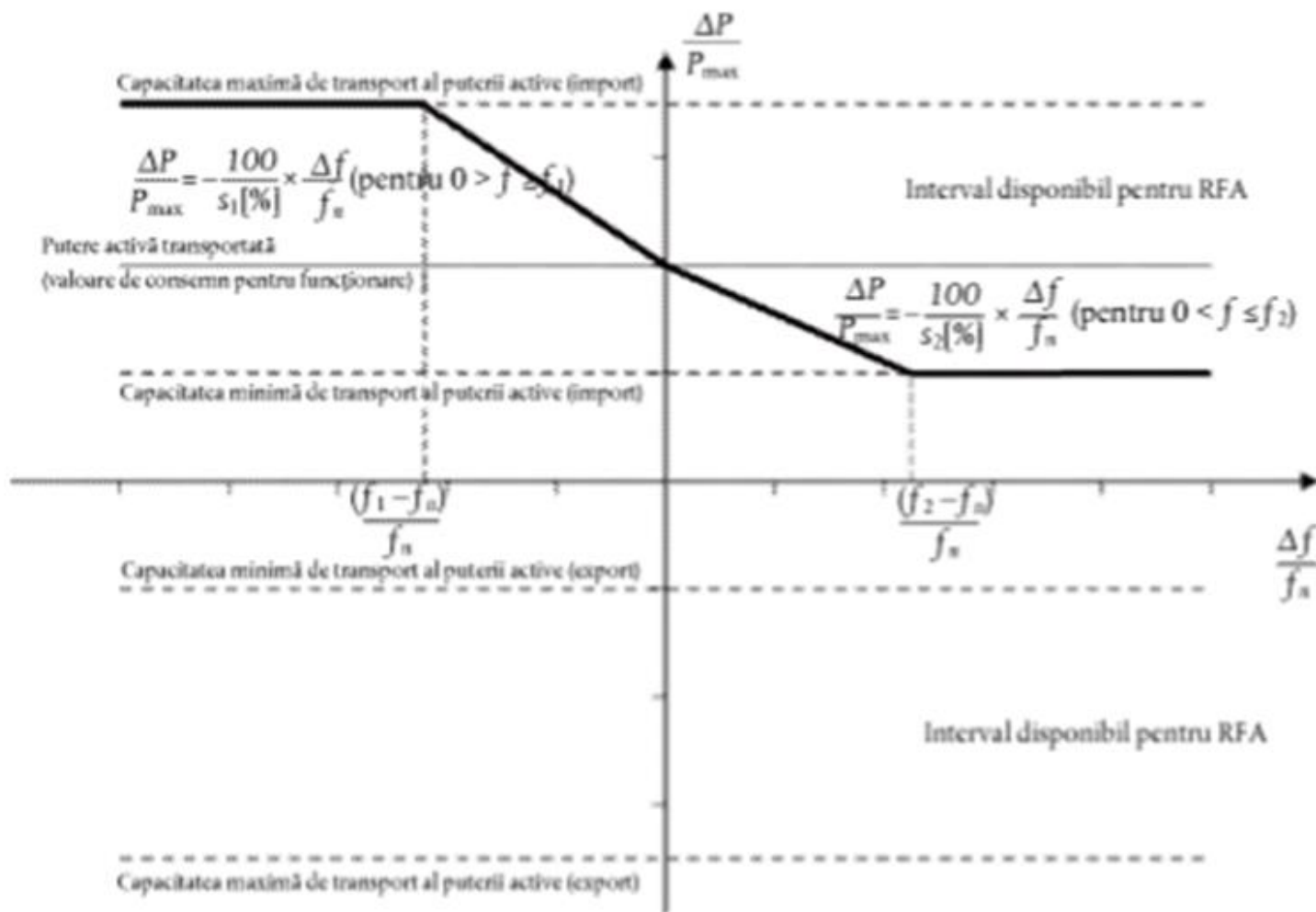
RoCoF (Rate of Change of Frequency):

- 2Hz/sec, pentru o fereastră de timp de 500 ms
- 1,5Hz/s pentru o fereastră de timp de 1s
- 1,25Hz/s pentru o fereastră de timp de 2s

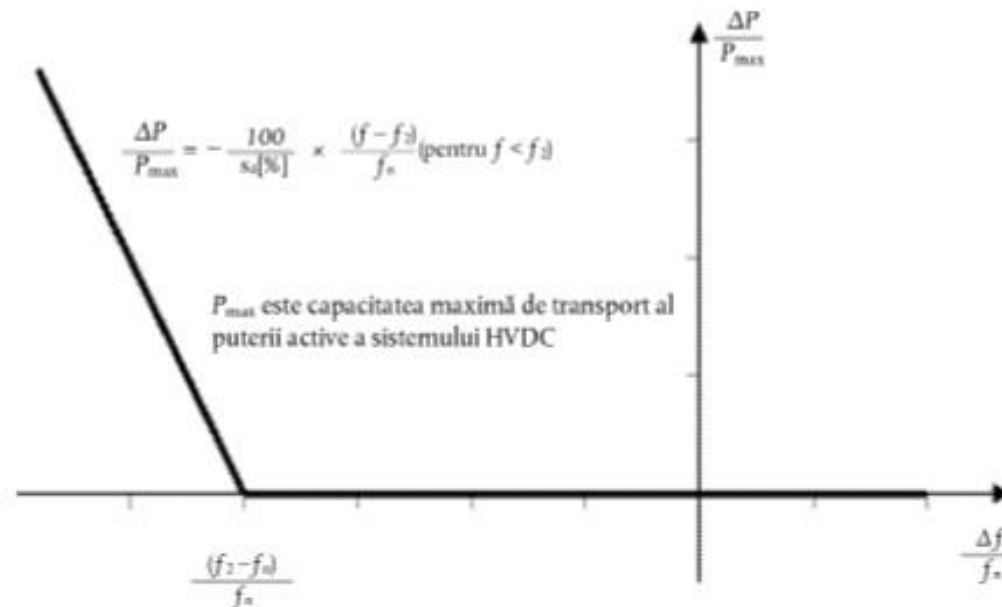
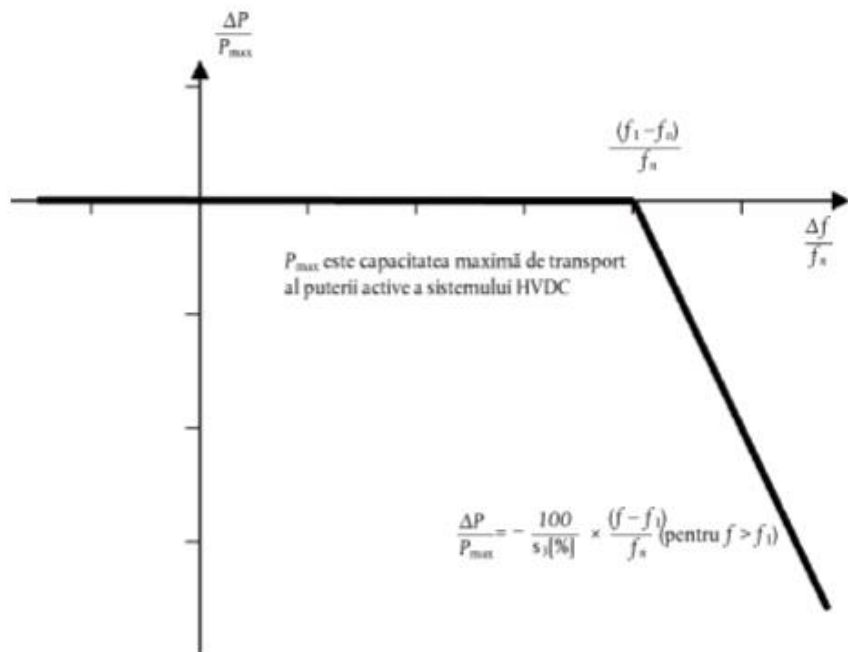
Furnizeaza inerție artificială ca răspuns la variațiile de frecvență, activată în regimurile de joasă frecvență și/sau de înaltă frecvență prin ajustarea rapidă a puterii active în scopul limitării vitezei de variație a frecvenței.

Parametri	Intervale
Bandă moartă pentru răspunsul la frecvență	0 ÷ 500 mHz
Statism s_1 (reglaj crescător)	Minimum 0,1 %
Statism s_2 (reglaj descrescător)	Minimum 0,1 %
Marjă de insensibilitate pentru răspunsul la frecvență	10 ÷ 30 mHz

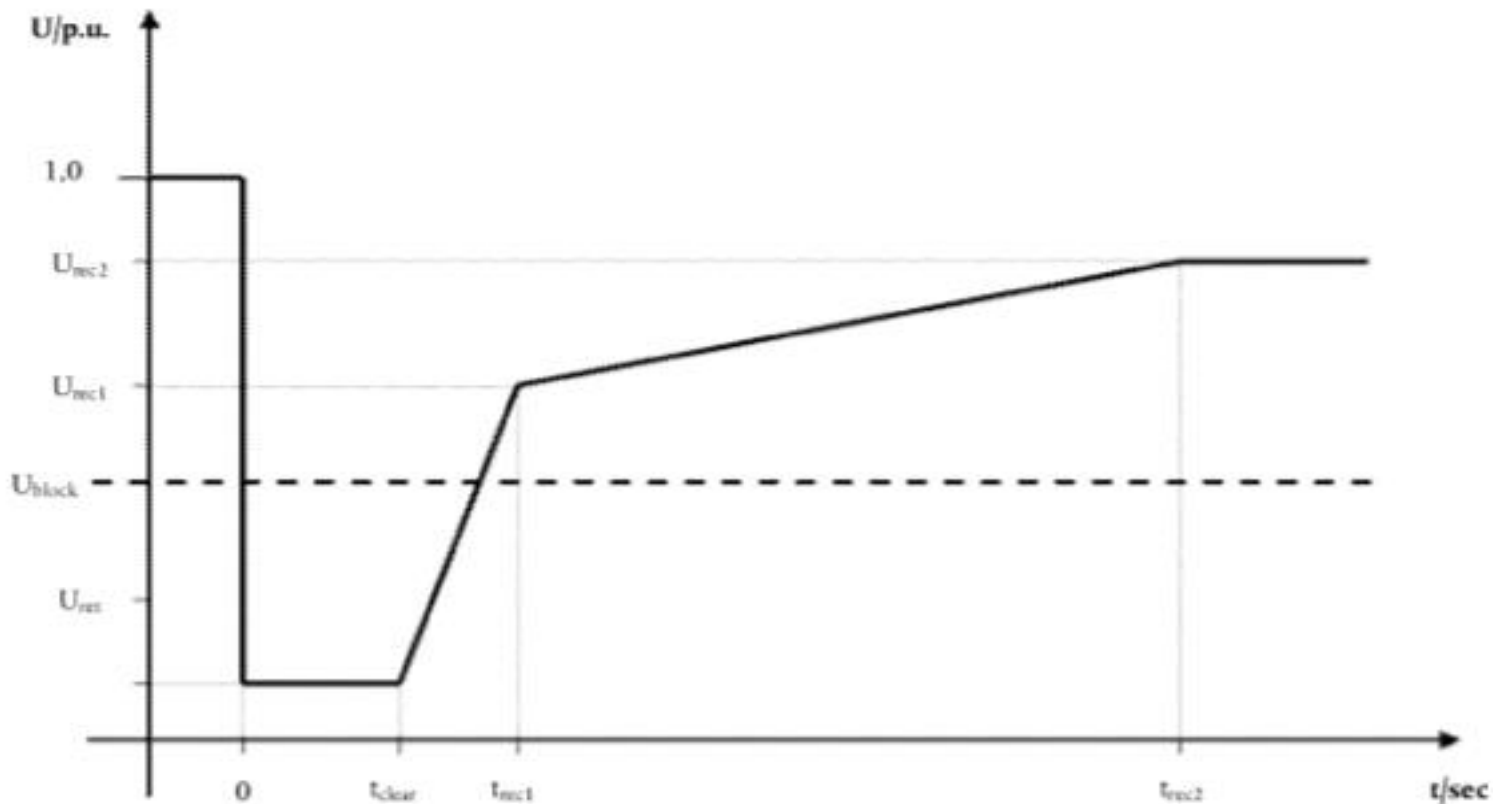
Statism $s_1=s_2$ de regulă 5%

6. Stabilitate în funcționare

**Stabilitate în
funcționare**

- **Trecerea peste defect**

Parametrii tensiunii [u.r.]		Parametri de timp [secunde]	
U_{ret}	0,00	T_{clear}	0,25
U_{rec1}	0,85	t_{rec1}	2,5
U_{rec2}	0,90	t_{rec2}	10,0

Stabilitatea de tensiune

- Domeniul de tensiune
- Deconectare la valori extreme de tensiune
- Capacitatea de producere a puterii reactive
- Capacitatea de producere a puterii reactive la putere activă maximă
- Capacitatea de producere a puterii reactive la valori mai mici ale puterii active maxime
- Modurile de reglaj a puterii reactive
- Prioritatea contribuției puterii active sau reactive
- Sistemul de reglaj al tensiunii
- Amortizarea oscilațiilor de putere

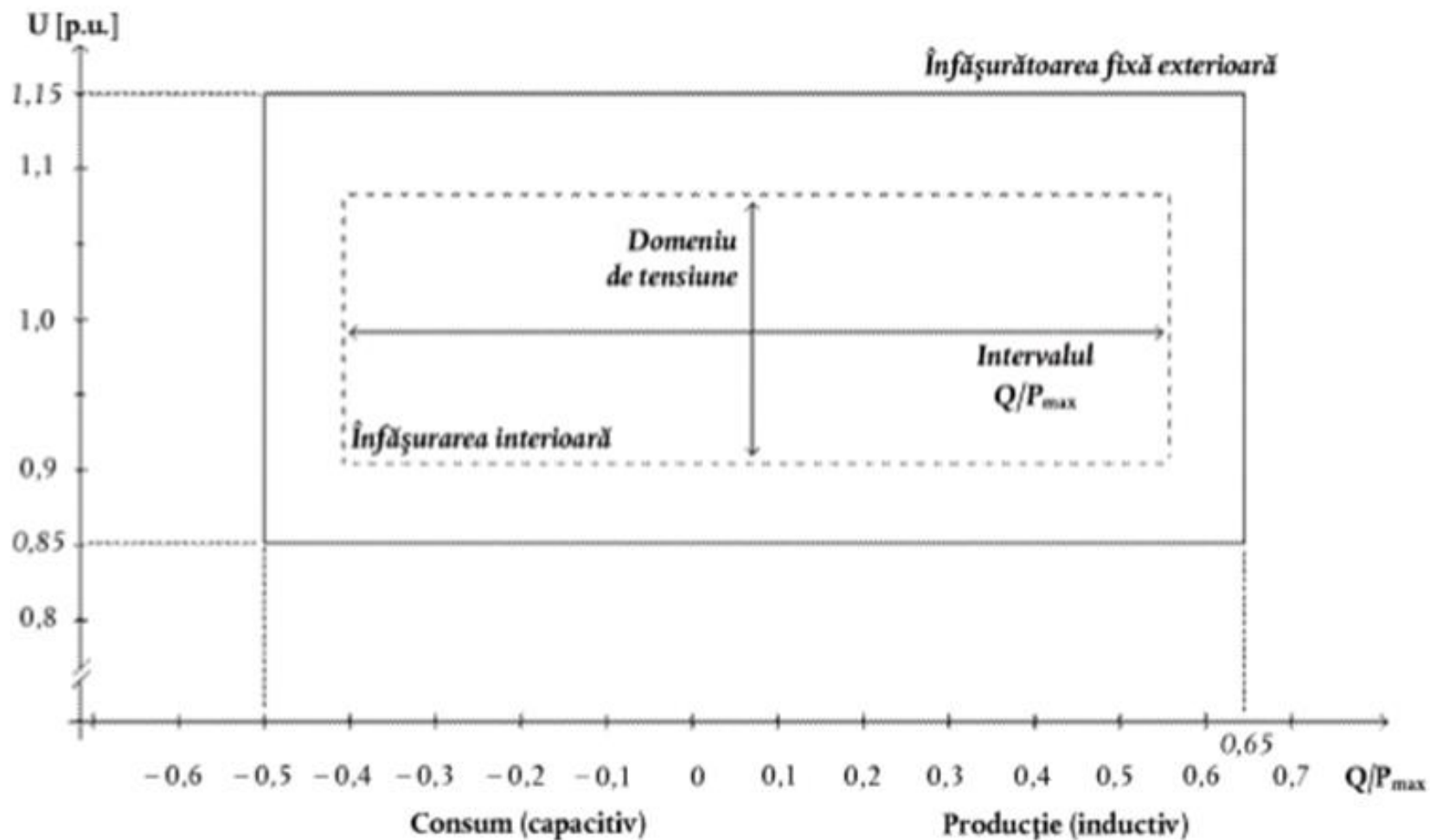
Domeniu de tensiune	Perioadă de funcționare
0,85 u.r. - 1,118 u.r.	Nelimitată
1,118 u.r. - 1,15 u.r.	nu mai mică de 20 de minute

- Pentru **110 kV**: $0.85 * 110 \text{ kV} = 93.5 \text{ kV}$; $1.118 * 110 \text{ kV} = 123 \text{ kV}$
- Pentru **220 kV**: $0.85 * 220 \text{ kV} = 187 \text{ kV}$; $1.118 * 220 \text{ kV} = 246 \text{ kV}$

Domeniu de tensiune	Perioadă de funcționare
0,85 u.r. - 1,05 u.r.	Nelimitată
1,05 u.r. - 1,0875 u.r.	Urmează să fie specificată de către fiecare OTS, dar nu mai mică de 20 de minute
1,0875 u.r. - 1,10 u.r.	20 de minute

- Pentru **400 kV**: $0.85 * 400 \text{ kV} = 340 \text{ kV}$; $1.1 * 400 \text{ kV} = 440 \text{ kV}$

Reglajul de tensiune și de putere reactivă

Intervalul maxim al Q/P_{max}

Intervalul maxim al nivelului de tensiune staționară în u.r.

0,95

0,225

Un sistem HVDC trebuie să se poată deplasa la orice punct de funcționare din cadrul diagramei U- $Q/P_{\max}$ **în intervalele de timp specificate** de operatorul de rețea relevant

Atunci când funcționează la o putere activă **sub valoarea maximă** a capacității de transport al puterii active a HVDC ($P < P_{\max}$), stația de conversie HVDC trebuie să fie capabilă să funcționeze în orice punct de funcționare posibil

Modul de reglaj al puterii reactive:

- (a) modul de reglaj al tensiunii, utilizat de regulă;
- (b) modul de reglaj al puterii reactive;
- (c) modul de reglaj al factorului de putere.

Cerinte de reglaj:

- în mod continuu sau în trepte
- cu sau fără bandă moartă în intervalul 0-5 % din tensiunea de rețea convenită
- să realizeze 90 % Q într-un timp t_1 în intervalul 0,1 ÷ 10 secunde
- Timpul total de atingere a consemnului 1 ÷ 60 secunde, toleranță 1% $Q_{\max}$
- Specificarea de către OTS a **întâietatii contribuției puterii active sau reactive**

Capabilitatea de amortizare a interacțiunii torsionale subsincrone (ITSS), sistemul HVDC trebuie să poată contribui la amortizarea oscilațiilor de putere în rețelele de c.a. conectate.

OTS stabilește și definește în ATR, un domeniu de frecvență al oscilațiilor în care sistemul de reglaj va contribui la amortizare și condițiile de rețea la producerea acestui eveniment.

OTS precizează amploarea necesară a studiilor ITSS și furnizează parametri de intrare.

Toate părțile identificate de către OTS ca fiind relevante pentru fiecare punct de racordare, inclusiv OTS, contribuie la studii și furnizează toate datele și modelele relevante.

Operare sistem

- **Reglajul puterii active**
- **Scheme de control și automatizare**
- **Schimb de informații**
- **Modele de simulare**

Cerinte privind reglajul puterii active:

- până la capacitatea sa maximă de transport în fiecare direcție, în mod remote
- în mod cvasicontinuu sau în trepte setabile;
- cu setarea unei valori minime a transport pentru fiecare direcție fara reglaj P;
- cu specificarea perioadei maxime de întârziere în reglaj, la primirea consemnului;
- să fie capabil să modifice aportul de putere activă transportată în caz de perturbări în una sau mai multe dintre rețelele de curent alternativ la care este racordat cu o întârziere de maxim 10 ms;
- capacitatea de inversare rapidă a puterii active în cel mult 2 secunde;
- să permită utilizarea reglajului de P în scopul echilibrării transfrontaliere.

Ajustarea valorii rampei de variație a puterii active

Restaurare sistem

- **Pornire fără sursă de tensiune din sistem**

- În ceea ce privește **pornirea fără sursă de tensiune din sistem**, OTS poate obține o cotă pentru a-și asigura capacitatea de pornire fără sursă de tensiune din sistem de la un proprietar de sistem HVDC.

10. CONCLUZII

- Sinteza observațiilor
- Transmiterea Normei Tehnice la ANRE – **6 August 2018**
- Consultare publică organizată de ANRE înaintea aprobării Normei Tehnice

TRANSELECTRICA S.A.

www.transelectrica.ro

E-mail: doina.ilisiu@transelectrica.ro

Telefon: +40 740 104 500

Fax: +40 21 3035 630

Vă mulțumim pentru atenție!

